

Az első valétálás Sopronban

Évfolyamtörténetünk írása közben, adatgyűjtéseim során találtam rá az egykori diákújságunkban a neves soproni személyiségnek (szórend), Csatkai Endrének írt hangulatos cikkére a selmeci hallgatók 1920. augusztus 13-14-én tartott első soproni valétálásáról.

2006-os könyvünk kiadása óta megjelent néhány cikk más időponthoz köti az első soproni valétálást. A tisztázás érdekében a Soproni Levéltárban átnéztem a Soproni Vármegye című napilap akkortájt megjelent számait.

Az első hír „Ballag már a vén diák...” címmel (Sopron Vármegye XXIII. 183. 1920. augusztus 12. Soproni Levéltár) arról szól, hogy jó idő esetén augusztus 13-án, pénteken du. 6 órakor először, a régi hagyományos módon tréfás, szomorkás felvonulás lesz a főutcán és a város terein. Szombaton a Kaszinóban (ma Liszt Ferenc Kultúrház) lesz a híres bál, „melynek záróráját a tapintatos szombathelyi főkapitányság reggel 6 órában állapította meg”. (Megj.: átmeneti politikai helyzetben volt illetékes a szombathelyi központ az engedély megadására. IB.)

A soproni egykori napilapban megjelent második tudósítás (Sopron Vármegye XXIII. 186. 1920. augusztus 16. Soproni Levéltár) szintén megerősíti Csatkai Endre leírását. (Az eseményről írt beszámolókat a továbbiakban szó (és betű) szerint idézem. IB.):

„Ballag már a vén diák...”

Tegnap búcsúztak Sopron városától a Selmeci akadémia öreg legényei, akik szerencsésen túl esve a legutolsó vizsgákon örökre elbajyák a szívükhöz nőtt iskolát. Valóban öregdiákok ők valamennyien, alig van köztük olyan, akinek a háború legalább 7-8 évre meg nem bosszabbította volna a tanulmányi idejét.

Szokatlan új és végtelen kedves és megható látvány volt a bucsuzás hagyományos szertartása, a ballagás, mely tegnap az esti órákban folyt városunk főutcáin, rengeteg közönség jelenlétében. A menetet a kimustrált öregdiákok összeüllezett, zöldszalagos,

töltgyfaleveles négyessorai nyitották meg. Ütemes komoly lassú léptekkel ballagva az ősi diáknóta hangjaira, melyet szívbezszóloán muzsikált mögöttük Barlay bandája. Aztán jött a fiatalabb diákok kígyózó sora, melyet az ötletes és groteszkebbnél groteszkebb balekoknak népes csapata, no meg az elmaradbatatlan sörösbordós kocsizárt be. A néző közönség sokat nevetett és a szemesarkában majd mindenkinek ott ült egy egy könnycsepp is. A lelkekben a humor mellett megfeszkelődött a válás gondolata is. Hiába nincs edesebben fájó magyar nóta mint az hogy: Ballag már a vén diák. A ballagás hosszú sorát sokan kísérték ki az Erzsébet ligetbe, ahol a balekok a késő esti órákig mulattatták a közönséget. Tegnap este volt a kaszinóban a valétabál, mely nagy látogatottság mellett és a legjobb hangulatban reggel 6 óra tájban ért véget.”

A visszaemlékezés és a cikk is rögzíti egyrészt az átköltözés miatt még igen mostoha körülmények közt vegetáló tanárok és diákok elszigeteltségét a városból, másrészt a háború miatt nagyszámú idősebb hallgató megjelenését a végzősök közt. Számomra különlegesen érdekes, hogy kiemelkedő erdészeti közgazdászunk, Barlai Ervin és zenekara tagjai hallgatóként járultak hozzá a valétálás különleges hangulatához. (Megj.: Barlai neve sokszor tévesen szerepel a szakirodalomban Barlay formában is. IB.)

Célszerű az eredeti Csatkai visszaemlékezéshez is visszatérni annak érdekében, hogy hagyományaink átplántálásának történelmi eseményét, soproni első lépését minél pontosabban, egy valószínű szemtanú hangulatos leírása alapján örökítsük meg.

Csatkai Endre írásában megemlíti, hogy a diákok valétálási menete az

Akadémia ideiglenes elhelyezését szolgáló Károlyi kaszárnjától (későbbi Rákóczi Intézet) indult és az akkor még üres területen (ma Alsó-Lövérek) áthaladva ért a sorompóhoz. Ezután már a soproniak sorfalai közt a Széchenyi téren, a Várkerületen, az Újteleki utcán és a Kossuth utcán áthaladva jutottak el a Sörgyárig. Az egykori városi napilap tudósítója szerint viszont az Erzsébet ligetben ért véget a menet, ahova sok soproni lakos is elkísérte a ballagókat.

Csatkai Endre így emlékezik vissza a valétáló menetre: „A menetet a legöregebb ballgató vezette. Máskor ugyan szegény volt, de ilyenkor nagy szerep. Kalapja köré annyi zöld szalagot csavarbatott, abány félve volt a nyolc fél-éven felül. Utána következett a valétánosok csoportja négyesével összefonódva lassan baladva és a 'Ballag már a vén diák' című ismert, de nem magyar származású dalt énekeltek, mögöttük a főiskolásokból alakult zenekar játszott a dallamot. Akkoriban Barlay Ervin volt a primás, kiváló hegedűs, aki attól fogva gyakran játszott nyilvánosan is. Erre következett a másodbarmadévesek szalamandere; a bányász jelöltek lámpást vittek.

Eddig általában szomorú jellegű volt a felvonulás, ettől fogva azonban a legszilajabb jókedv lobogott felette. Az elsőévesek következtek, mégpedig valóságos farsangi menetben. Tipikus főiskolai alakok jelentek, a szoknyavadász, a piperkőc, a hozományvadász; majd egy gitáros pieró térdelt le minduntalan a tömegben álló egy-egy csinosabb leány elé, kutyapecér kapta el drótjával azt, aki neki nem volt rokonszenves, bordár hozott postaládát, melyen hatalmas szív pompázott. Ekkor tört meg a varázs: a rideg soproniak meghatva merengtek a búcsú-

(Csatkai E. (1955): 1920. Az első ballagás Sopronban. Soproni Egyetem. Febr. 8. szám 6. p. Nyugat-magyarországi Egyetem Központi Levéltára. In: Illyés B. 2006: Soproni diákok voltunk. 59-60 p.)

zó valétánsok menetén, szemüket szédítette a végtelenül kígyózó szalamander, de könnyekig megkacagtatta őket a tréfák és ötletek kavalkádja. Nagy dolog volt ez. Akkoriban már a régi és új soproni állandó gondban élt: Sopront a nyugati imperialista hatalmak Ausztriának ígérték oda. A bosszú nyomasztó bónapok után a selmeci főiskolások varázsoltak mosolyt a soproni arcokra első ízben...”

Figyelmet érdemel, hogy Csatkai Endre cikke 1955-ben, a hagyományokért kitartó küzdelmet folytató tanárok és hallgatók legendás újságjában, a Soproni Egyetemen jelent meg. Bár az időszak szelleme jelentkezik az írásban, a valétálás tényének rögzítésén kívül jelentős az utolsó bekezdés is, mely az értékes hagyomány felújítása melletti egyértelmű állásfoglalás: „Utána még több ballagás következett, jelentősebb anyagi eszközökkel is rendelkeztek a fiatalok, néha egy kis sértődés is akadt, mert később már, megismerkedvén a város ügyes-bajos dolgaival, egyes kérdéseket, megoldásokat alaposan kifiguráztak, de lényegében városnak életében könnyes-mosolygós epizódot jelentett, teljesen átment a köztudatba és ha vagy 15 évvel ezelőtt anyagi okokból megszűnt (Megj.: Csatkai Endrének ez a megjegyzése téves, a háború után évekig megtartotta az ifjúság a valétálást. IB.), itt az ideje, hogy újból feltámadjon.”

Az első soproni ballagás felidézése az '50-es években nagy jelentőségű kiállást jelentett a hagyományok felújításáért küzdő erdész, bányász, geodéta hallgatók mellett egy, a szellemi életben akkor jelentős szerepet játszó, befolyásos soproni lakostól.

1920-ban oklevelet szerzett erdőmérnökök névsora

A vezetéknevek után zárójelben az ismert névváltozatok, ill. névmagyarosítások szerepelnek.

Nyugat-magyarországi Egyetem Központi Levéltár

Aczél Sándor	Magyar Pál
Andrási (Andrássy) Gyula	Maschek Tivadar
Babos Károly	Mayer László
Bachnyák (Bachnyak) Béla Mihály	Melcsiczky Miklós
Balogh Elek Ignác	Mérei Andor
Barna Andor	Mészáros Kálmán
Baumerth István	Nagy Ferenc
Bencze Pál	Nagy László
Borovszky Pál Lajos Dénes	Németh Béla
Burdáts János	Páll Miklós
Buzeczky (Buzetzky) Ernő	Pánczél Miklós
Cseke (Czeke) Lajos	Rhédey László
Csernay Antal	Riedl László
Csery Géza	Sallai József
Erdős János	Schmid (Simándy) László
Farkas Jenő	Seregeu Mihály
Fejfarek (Fejes) József	Sklensky (Simonkay, Sklenszky) Ferenc
Finka Tóbiás	Stubna János
Fixek Ernő	Suhayda Dénes
Francz (Fontányi) János	Szarkásy (Szarkássy) László
Gonda Péter	Székely István
Görtler Gusztáv	Szekeres Sándor
Gyurics István	Szentistványi (Szent-Istvány, Szent-Isván)
Hacher Béla	Aladár
Héder István József Sándor	Szojka (Szoika) Ödön
Herbszt Árpád	Szokoly Károly
Horváth Sándor	Szöke Győző
Horváth Andor	Szpiska Gyula
Imreh Dezső	Szpiska Mihály
Imrik Sándor	Szy Géza
Jankovits Rezső	Tiringer (Thiringer) János
Jász (Iász) Károly	Tóth János
Jellmann Emil	Tökölyi (Thökölyi) Mihály
Jerem János	Török Béla
Kovácsik Dezső	Trauer (Torday,) Ervin
Könczey Árpád	Vághó Lajos
Lászlóffy Ernő	Vona István
Lukács Károly	Walch (Walek) Károly
Lux Zoltán	Zakariás Gyula
Lux Barna	Zsilinszky Győző
Magyar János	

1920. augusztus 13-án aztán meg történt egy igen érdekes és kedves hagyomány átplántálása: ezen a napon volt az első ballagás. Ki ne tudná, mi az: a IV. évesek befejezték utolsó félévüket és bejárják a város mintegy elbucsznak diákéletük minden állomásától.

A selmeci főiskolások első soproni valétálásának időpontja. Részlet Dr. Csatkai Endre Soproni Egyetembe írt cikkéből.

SOPRONI EGYETEM
1920. Az első ballagás Sopronban.
Írta: Dr. Csatkai Endre Kossuthdíjas

Dr. Csatkai Endre Soproni Egyetembe írt cikkének címe.

1955. február hó. 8. sz. 6. oldal Nyugat-magyarországi Egyetem Központi Levéltára.

Néhány kisebb ellentmondás ellenére a három cikk alapján összefoglalva egyértelműen megállapíthatjuk, hogy a Selmecről átköltözött hallgatók első soproni valétálása 1920. augusztus 13-14-án volt. Augusztus 13-án, pénteken az első ballagásunk, augusztus 14-én, szombaton az első valétabálunk volt Sopronban. Az esemény jelentős szerepet játszott egyrészt a város lakossága és az áttelepülők elszigeteltségének oldásában, másrészt diákhagyományaink új körülmények közti felújításában és megőrzésében. Az 1920-ban oklevelet szerzett erdő- és bányamérnökök névsorában sok ismert név fordul elő. Az átmeneti és zűrzavaros társadalmi körülmények közti első soproni valétálás végzős elődeink és hallgatótársaik életkedvét, vállalkozó szellemét és humorérzékét is tanúsítja.

Illyés Benjamin, ny. erdőmérnök